

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 25.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la administratie.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se ia-
napolază.

ROMÂNUL

Italia și România.

Arad, 6/19 Sept.

Marele ziar din Roma, „Popolo Romano”, a publicat mai zilele trecute un articol, pe care biroul maghiar de presă îl rezumă astfel: „Ministerul italian are astăzi în sânul său tot bărbați de o rară probitate. Ei nu au încheiat alianțe străambe, și nu au să sară în spatele Austro-Ungariei tocmai în cele mai critice momente, după o legătură credincioasă de 35 de ani. Cei ce fac propagandă în această direcție sunt figuri, cari umblă să asmuțe. Oameni necopți. Despre banii străini, ce operează paralel cu ei, nici că mai vorbim. Poporul italian și guvernul italian, știu ce datoresc cinstei și omeniei.

Agencia Ștefani, — agenție oficioasă italiană — dă următorul comunicat, după apariția articolului rezumat:

Un ziar, ce-și ia aere de semioficial, publică un articol, în care pretinde să tâlmăcească părerea guvernului italian. Tendința este, să provoace o polemie în anumită direcție. Notăm deci, că guvernul nu are organe semioficiale, și n'a autorizat pe nimenea, să dea declarații despre politica internațională, sub marca guvernului. Guvernul, având încrederea deplină a parlamentului, manifestată în mai multe ședințe, și crezând, că are aprobarea majorității covârșitoare, în țară, — își dă seama întru toate de marea responsabilitate, ce-l apasă, și de marile datorințe, ce-l așteaptă. Guvernul are să-și împlinească datorințele cu liniștită conștiință, și se va lăsa călăuzit numai și numai de interesele Italiei.”

Intr'un ziar maghiar, găsim depeșă de mai la vale, încă și mai caracteristică:

Roma 17 Sept. — Guvernul italian a publicat ieri o declarație oficială, lăpădându-se energic de articolul din „Popolo Romano”, în care articol se spune, că Italia își va păstra neutralitatea până la sfârșit. Guvernul a spus totdeauna că Italia are să rămână neutră numai până ce interesele ei nu vor fi amenințate.

Agencia telegrafică maghiară, primește, deodată cu cele de mai la deal, următoarea depeșă:

Roma. 17 Sept. — Aci au sosit două marcante personalități din România. Scopul venirii lor este deoparte a se pune în legătură cu cercurile politice din Italia, de altă parte este, a orienta opinia publică din Italia despre celace se crede și dorește în România. „Corriere della Sera” este informat din București, că acolo se vorbește despre o apropiată înțelegere între Italia și România, ca despre un fapt împlinit. — (După „Világ”)

Profesorul universitar N. XENOPOL, a scris nu de mult un articol în „Adevărul”, spunând: nu mergem nici cu tripla alianță, redusă la dublă alianță, dar nici cu tripla alianță, ci mergem cu — Italia!

„Mágyarország” de astăzi publică depeșă:

Roma, 18 Sept. — (Dela corespondentul nostru). Un deputat român, sosit aci, declară pe coloanele ziarului „Giornale d'Italia”, că dânsul și cei doi colegi ai dânsului au venit cu un singur scop: acela de-a crea conformitate între atitudinea României și între atitudinea Italiei. Italia are să urmeze în Balcani o politică dictată de interesele ei, și să caute a deveni încurând o putere balcanică. La Petersburg, lumea politică se cugetă la fel, și de-acolo nu se vor opune pedeci, din considerații economice. Austro-Ungaria, cu care România

este în cele mai bune raporturi, n'are să se împotrivească nici ea.

Dela Paris „Popolo Romano” este informat, că Franța și cu aliații ei sunt de aceeași părere, în ce privește aspirațiile balcanice ale Italiei.

Din alt izvor se anunță, că această chestie formează numai o părțică din recompensațiile, pe cari Italia împreună cu România le vor cere ca pret al neutralității lor, dela învingători, după încheierea păcii europene!!

„Est” de aseară anunță, cu litere grase: București, 18 Sept. — Ieri seara, s'a ținut un nou consiliu de coroană, în care s'a învârtit vechea hotărâre, ca România să urmeze și pe viitor, față de toate puterile, cea mai severă neutralitate. (Constatăm din parte-ne, că vechea hotărâre, dela Sinaia, după comunicatul oficial, nu vorbea de „neutralitatea” ci de „apărarea granițelor”. Red. „Rom.”) Aceasta nouă hotărâre a fost întâmpinată cu vii mulțumiri, în toate cercurile politice. Incurând vor fi convocate corpurile legislative.

„Neus Wiener Tagblatt” scrie cu datul de 16 Sept.:

Cesare Santoro, editorul ziarului „L'Aero Maritime” din Roma fiind primit în Viena de contele Berchtold și de Tisza, scrie în ziarul lui: Conte Berchtold m'a primit în ziua de 5 Sept., în cabinetul său din ministerul de externe. Nu pot să zic, că mi-a acordat un interviu formal, dar pot să constat, fără risicul de a mă înșela, că simpatiile călduroase, ce am simțit față de Italia în toate straturile sociale din Austro-Ungaria, se găsesc confirmate în mod autoritativ, prin vederile ministrului de externe. Conte Berchtold s'a interesat de opinia publică din Italia, mi-a vorbit

Ego . . .

Eu sunt eterna taină călătoare —

Eu sunt cântul,

Pe care-l poartă 'n larg de uliți vântul,

Din trotuare 'n trotuare,

Din zid în zid, din poartă 'n poartă,

Ca 'n pragul toamnei frunza moartă....

Eu sunt eterna taină călătoare....

Și-alerg, alerg și nu stau nici odată,

Căci ori ce clipă-a mea e numărată

Și de popasuri nu e vreme.

Alerg și plâng și mă sfășiu prin ramuri....

Și doar și eu aș vrea, să cânt sub geamuri —

Dar prind îndată glasuri, să mă cheme,

Și iar pornesc la drum pe strada moartă,

Din zid în zid, din poartă 'n poartă....

O, inimă, tu flară ne 'mpăcată,

Atâtea jertfe cei,

Și nu-ți mai e destul odată....

Vasile Stoica.

Beska etc.

În același ziar maghiar din care am scos de-unați un articolas cu titlul de sus, găsim și cele de mai la vale:

Abia după respingerea atacului celui mai din urmă al Sârbilor s'a putut evidenția ce element fără încredere oferă populația sârbească dela sud. Am scris la timp despre trădătorii sârbi din Ungaria executați în comuna Beska, cari au așteptat pe dușman cu mese întinse și cu ferestrele iluminate.

Ca și la Berka populația sârbească din comunele Sasinci și Jarak ale Slavoniei au primit sărbătorește pe soldații sârbi cari au intrat în Sirmia, pe stradele principale și-a bătut joc de steagurile croațesti, austriace și maghiare, și le-a ars.

Deja Marti judecătoria statarială a început să desbată în chestia trădării Sârbilor din Sasinci și Jarak. Judecătoria statarială din Ireg (comitatul Szerém) a descoperit lucruri execrabile despre acțiunea trădătorilor sârbi. Înaintea judecătoriei statariale din Ireg vor ajunge aproape 2600 Sârbi din Sasinci și Jarak. Trupele noastre după ce au intrat în aceste comune după investigațiile făcute în grabă pe ceilalți trădători i-au trimis la Ireg cu pază bună militară.

Fără îndoială s'a descoperit și a primit confirmare oficială faptul că în Sasinci s'a format un

centru pentru adunare de vești, care centru dădea informațiuni armatei sârbești năvălitoare despre mișcarea trupelor noastre.

Comendantul cetății a dat un comunicat oficial că comitatul Szerém e curățit de trupe sârbești și deci ieri s'a putut întoarce acasă populația germană, croațească și ungurească până la linia Opozna—Ruma, iar în comunele de pe cursul Savei s'a început azi înapoierea. Trecearea peste granița a populației sârbești de pe teritoriul comitatului Szerém, se face încontinuu.

Acei cari în acest timp petrec în Ungaria propriu zisă nu se pot întoarce deocamdată în comitatul Szerém, făcând excepție episcopia de Carloveș și personalul care-i aparține.

De asemeni se poate întoarce populația care a evacuat Camenița, Carloviț și Bucoviți — afară de Sârbi. Populația sârbească din Opezna și împrejurimi atât de departe a mers cu tradaarea încât atâtea trupele sârbești năvălitoare să împuste pe concetățenii croați, nemți și maghiari. În Opezna a și început să funcționeze judecătoria statarială și va lua măsuri aspre pentru pedepsirea trădătorilor.

E evident că cele întâmplate le sud au răsunet și în Bacica. Neîndoielnic confirmă această presupunere veștile primite din Zombor, că anume comendamentul care staționează acolo pentru a lua odată pentru totdeauna Sârbilor pofta de iluminări sărbătorești și mese întinse a luat 12 ostatici din populația orașului Zom-

Prețul unui exemplar 10 fileri.

cu entuziasm despre mobilizarea repede din monarhie, prin care s'a adevărat atât de hotărât alipirea tuturor naționalităților către Tron și către Patrie.

Cât e pentru neutralitatea Italiei, desigur era mai bine pentru toate trei puterile din alianță, dacă purtau războiul împreună, dar Italia își va având motivele ei cinstite, de-a rămânea la o parte, și Austro-Ungaria se mulțumește cu atât. (După cum anunțasem odată, din isvor particular, contele Tisza a vorbit despre neutralitatea României, cam la fel, în clubul partidului guvernamental. „Apărându-și granițele sale, România ni le apără pe ale noastre, — spunea contele Tisza — și astfel ne face enorme servicii.” Red. „Rom.”) In cercurile politice dela Viena, nu se îndoieste nimenea de o înțelegere desăvârșită între monarhie și Italia, chiar și după război. Opinia publică din Italia va înțelege aceasta încurând, căci chestia mediterană o privește mai întâi pe Italia.

„Pace împreună”.

Dr. H. Marcali, profesor universitar publică articolul de mai la vale, pe care îl reproducem pentru reminențele istorice, și analogiile, ce conține.

E cunoscut că guvernul Franței, al Angliei și al Rusiei în 6 Septembrie au încheiat un tratat, prin care se leagă să continue cu toate mijloacele războiul, ținând strâns la alianța dintre ele, și să nu încheie nici una sub nici un fel de condiții pace separată. Lor li s'au atașat apoi, precum se spune, și Japonia, Belgia și Serbia.

Viitorul nu-l poate vedea de pe acum nimeni, și nu poate judeca, întrucât va fi ținut cu sfințenie tratatul acesta sau alte tratate de felul lui. Trecutul însă ne permite, ca din analogii istorice să tragem anumite concluzii mai ales în ce privește atitudinea Britaniei mari.

Sunt acum tocmai două sute de ani de când a mai existat o alianță mare ca cea de acum. Împăratul și regele Leopold I. trebuia să apere dreptul familiei sale la marea moștenire spaniolă. Alianții își află pe principele elector de Brandenburg, care alianței acesteia îi datora titlul său de rege (1701), apoi puterile maritime Anglia și Olanda, mai departe Savoia și Portugalia. Pentru puterile maritime era vorba mai ales de păstrarea echilibrului european amenințat de puterea crescândă a Franței; alianții cei mici nădăduiau fiecare câte o parte din marea pradă ce vor avea după război. Împăratul purta războiul încă din 1701. În 15 Mai 1702, alianții declarară cu toții război Franței. Parlamentul en-

bor. Deocamdată ostacii n'au fost luați sub pază însă nu pot călători din oraș.

Primarul din Zombor, dr. Fehér Lőrincz a anunțat prin afișe pe ziduri publicul orașului că comandamentul din Zombor, în temeiul dispoziției de sub nr. 223—Op. N. 1914. a comandamentului de corp dir Petrovaradin, dintre locuitorii orașului Zombor a declarat de ostacii pe următorii:

Adv. dr. Ion Lalloșevič, dr. Izidor Nicolici, prof. pens. al școlii comerciale superioare, Milutin Gavrilović, preot sârb gr.-or., Gheorghe Branovachi, antreprenor, Ștefan Polzović, proprietar, Uros Covacevici, proprietar; Vujița Jghiurchi, proprietar; Ștefan Ovcin, proprietar; Sava Simendić, proprietar; Novac Vasit, proprietar și Zarafil Matiu Gradici.

Autoritățile militare nu pretind ca aceștia să fie luați sub pază strictă, luând în considerare purtarea liniștită și corectă de până aci a populației orașului. Dacă însă populația nu va respecta ordinea militară și printr-o atitudine vicleană ar pricinui obstacole acțiunii, autoritățile militare vor deține și vor executa pe ostacii.

(Correspondentul ziarului afirmă că aceasta dare de seamă pe care am reprodus-o întocmai, este cenzurată de autoritățile militare din Petrovaradin).

glez votă cu unanimitate cheltuielile. Atât partidul „wright”, care era la putere cât și partidul „tory”, care era în opoziție, erau pătrunse de un spirit războinic.

Se știe că războiul acesta, mulțumită colaborării principelui Eugen cu Marlborough, a fost un șir întreg de victorii pentru aliați și mândra Franță, umilită și istovită, ceru pace. Alianții, cari țineau strâns la principiul, că întreaga monarhia spaniolă trebuie să fie în mâna Habsburgilor, nu se învoiră la pace, decât sub cele mai înșoșoare condiții: Ludovic XIV. să alunge el însuși pe nepotul său din Spania. Această era mai mult, decât putea îndura Franța. Războiul deci urmă înaintea.

Într'aceia însă populația dela țară din Anglia reprezentată prin partidul „tory”, se săturase de război. Franța umilită acum stârnea milă, precum stârnea ură, pe când era puternică. În curând înclină și regina Ana spre opoziție, și ajută partidului „tory” să ajungă la cârmă. Tratatul de pace începură din nou. Franța răsuflă ușurată. Când împăratul voi să continue războiul, rămase singur. Anglia și Olanda încheiară cu mare pompă pacea dela Utrecht (11 Aprilie 1713). Împăratul fu silit să încheie de asemenea pace la Rastatt.

Toate acestea nu se petrecură așa romantic cum le-a înfățișat Scrobi în cunoscuta sa piesă. „Un verre d'eau”. Unul dintre cei cari au adus întorsătura asta de lucruri, ministrul de pe atunci Henry St. John Viscont Bolingbroke, declară chiar, că interese particulare n'au avut nici un rol. Decizătoare a fost convingerea politică, a poporului și a oamenilor de stat, că intereselor Angliei corespunde mai bine pacea decât continuarea războiului. (Letters on the study and use of History. Letter 8.)

O schimbare a partidului dela cârmă a avut ca urmare pacea, deși majoritatea de pe atunci, opoziția de mai înainte votase pentru război.

Azi, după două sute de ani, precum știm, ideea războiului în Anglia n'a avut unanimitatea aceasta. Nici în parlament nici în popor. Cu atât mai vărtos va avea deci o schimbare de guvern influență hotărâtoare asupra politicii externe a acestei țări.

Hindenburg.

E numele generalului german care a reputat glorioase învingeri în războiul cu Rușii, generalul felicitat deunăzi atât de călduros cum poate n'a mai fost felicitat alt general vre-odată, de împăratul Wilhelm, generalul în mâna căruia pare că stau destinele poporului german din răsăritul Germaniei. Asupra acestui om extraordinar sunt concentrate privirile unei lumi întregi, fiecare pas e urmărit cu interes, cu simpatii, numele lui are o rezonanță infinit de dulce la ai săi, și atât de îngrozitoare la dușmani... Victoriile dela lacurile Massuri, dela Tannenburg, Ortelburg și Lyck sunt mărturii despre talentul sculptor al acestui strateg...

Aptitudinile nimitoare ale generalului Paul Hindenburg sunt parte moștenite parte însușite, câștigate printr-o lungă carieră militară. Tatăl său, Hindenburg-Benneckendorff a închis ochii abia acum vre-o 12 ani în rang de major în rezervă. Paul s'a născut în Octombrie 1847. Și-a ales cariera militară, a intrat în școala de cadefi. La 7 Aprilie 1866, în etate de 19 ani, a intrat în serviciul armatei prusiace ca sublocotenent al regimentului 3 de gardă și după puțin timp de serviciu a plecat în război cu regimentul său, distingându-se strălucit în lupta dela Trautenberg, la 28 Iunie 1866. După câteva zile s'a luptat vitejește la Konigraetz. În 1870 și 71 a luat parte activă în războaiele dela St. Privat și Sedan. S'a distins în ambele campanii și a fost decorat cu ordinul vulturului de clasa 4-a și cu crucea de fier clasa 2-a, iar la 1878, după războiul a fost avansat în rang de locotenent. A intrat apoi în Academia militară și la 1876 a fost împărțit la statul major. După doi ani a primit rang de colonel și transferat la corpul al 2-lea. În etate de 32 de ani s'a căsătorit, născându-i-se din această căsătorie 2 fete și un băiat care are acum 31 de ani și a început cariera militară la acelaș regiment de gardă ca și tatăl său.

La 1884 Hindenburg a ieșit din statul major în calitate de comandant al regimentului de infanterie 58, în anul viitor însă deodată a avansat la rang de maior a fost rechemat în statul major. Aici și în ministerul de război a lucrat ani de-arindul și tot în rang de maior a fost numit șef al statului major dela corpul al 8-lea.

La 1897 a fost numit maior comandant, la 1900 subgeneral, în acelaș an i s'a încredințat comanda supremă a diviziei din Kallsruhe. Înainte de 10 ani a obținut comanda corpului de Magdenburg, și în rînd de general de infanterie a venit apoi până în 1911, când a cerut să fie transpus în rezervă.

După izbucnirea războiului de acum îndată s'a prezentat la serviciu și comanda supremă a armatei recunoscându-i calitățile l-a destinat ca comandant suprem pe câmpul de război din vest. Chiar plecase spre hotarul francez pentru a se pune în fruntea trupelor sale, când a primit un nou ordin: împăratul l-a numit general conducător pe câmpul de război din nord-est cu expresă dorință de a scoate pe Ruși de pe teritoriu german. În departamentul de tren, întorcându-se în ceastlaltă parte a imperiului german, și-a construit planurile de război pentru nimicirea dușmanului. La fiecare stațiune se întreținea telegrafic cu comandanții armatelor de pe câmpul de război primia instrucții și dădea îndrumări.

Cât de iscusit a pregătit planul de război se evedențiază din biruințele asupra Rușilor, 5 corpuri de armată rusești au fost împrăștiate, 7 divizii nimicite, au fost luați 100.000 de prizonieri, mai mult de 500 de tunuri au fost făcute pradă, pe câmpurile de luptă dela Tannenburg și Lyck morții marmatei dușmane sunt cu miile.

Asfel generalul Hindenburg este unul dintre cei mai viguroși, mai desăvârșiți reprezentanți ai națiunii germane...

Lista bolnavilor și răniților.

Publicăm în cele ce urmează numele soldaților români îmbolnăviți și răniți în război, după conspectul oficios publicat de ministerul de război din Viena:

Lista Nr. 2.

Edată în 25 Aug.:

- Teodor Ardelean, reg. 37 inf. comp. 3, rezervă, bolnav în spitalul din Oradea-mare.
Gavril Avrem, reg. 37 de inf. com. 2, bolnav în spit. din Breka.
Ioan Belac, bat. 7, suplem. din glotași, comp. 3, din Turda-Torontal, rănit din împușcătură, în spitalul din Vârșet.
Ioan Buda, tunar div. 10 de artilerie călare 1. bat., rănit din împușcătură în spit. din Lubacsov.
Cherebețiu Parten, subofiter la intend. div. 12, de tren, escadr. 1. Lăbfalva, com. Solnoc-Dobăca, bolnav în spit. de garnizoană nr. 23 din Zagrab.
Constantin Cîrciu, reg. 43 de infant. comp. 13 din Hezereș, bolnav în spitalul de res. din Vârșet.
Mihai Ciobota, reg. 21 de honvezi, comp. 5, bolnav în filiala spit. ces. și reg. din Murășoșorheiu.
Ioan Ciordaș, reg. 46 de inf. comp. 9, Magyar Homorod, Bihor, împușcat în genunchii, spit. militar din Avtovaț.
Ioan Drăgan, reg. 22 de honv. comp. 12, bolnav în filiala spit. ces. reg. din Murășoșorheiu.
Alexandru Ilie, reg. 4 de honvezi, comp. 2 de rezervă, bolnav în spit. de rezervă ces. reg. din Oradea-mare.
Todor Chevereșan la res. suplem. reg. 33 de inf., secția de lucrări 5, bolnav în spit. din Szabadka.
Costa Ardelean din Begamonoștor la reg. 43 de inf. comp. 9 bolnav în spit. ces. reg. de rezervă din Vârșet.
Gavril Lingurar dela res. supl., reg. 37 de inf. co. 1, bolnav în spit. de rezervă ces. reg. din Oradea-mare.
Ioan Lința din Caransebeș, reg. 37 de inf. co. 8, bolnav în spit. de res. ces. reg. din Vârșet.
Antoniu Loga, reg. 52 de inf., co. 3, bolnav în spitalul de res., ces. reg. din Breko.

Septembrie 1914.

din statul major
imentului de in-
leodată a avan-
chemat în statul
războiu a lucrat
e major a fost
corpul al 8-lea.
comendant, la
s'a încredințat
Kallsruhe. Ina-
nda corpului de
ral de infanterie
d a cerut să fie

de acum îndată
manda supremă
șile l-a destinat
il derăzboiu din
ul francez pen-
or sale, când a
l-a numit gene-
boiu din nordest
pe Ruși de pe
l de tren, întor-
perului german,
i pentru nimic-
țiune se întrețl-
armatelor de pe
cții și dedia in-

anul de războiu
upra Rușilor, 5
fost înprăștiat.
100.000 de prl-
ri au fost făcute
ela Tannenburb
ne sunt cu mîile.
este unul dintre
ți reprezentanți.

răniților.

ă numele solda-
i în război, după
inisterul de răs-

nf. comp. 3, re-
radea-mare.

f. com. 2, bolnav

in glotași, comp.
impuscătură, în

artilerie călare

în spit. din Lu-

r la intend. div.
a, com. Solnoc-
zoană nr. 23 din

de infant. comp.

alul de res. din

onvezi, comp. 5,
din Murășoșor-

comp. 9, Magyar

genunchi, spit.

v. comp. 12, bol-

Murășoșorheiu.

vezi, comp. 2 de

rvă ces. reg. din

plem. reg. 33 de

în spit. din Sza-

onoștor la reg.

pit. ces. reg. de

supl., reg. 37 de

eservă ces. reg.

reg. 37 de inf. co.

g. din Vârșet.

f., co. 3, bolnav

Brcko.

Aurel Mărginean soldat la res. supl. reg. 62 inf. co. 3, bolnav în spit. de res. din Murășoșorheiu.

Ilie Mărginean, soldat la res. supl., reg. 62 inf. co. 1 de res., bolnav în spitalul de rezervă ces. reg. din Murășoșorheiu.

George Miloș, reg. 46 de inf. co. 12, Győröd, com. Timișului, impuscătură la mâna dreaptă, spitalul ces. reg. militar din Avtovaț.

Mihai Mișcută, soldat la res. supl. reg. 33 de inf. co. 5, bolnav în spitalul ces. reg. de rezervă din Szabadka.

Simion Micluț, soldat la res. supl. regim. 37 inf., secția 8, de lucrări, bolnav în spit. ces. și reg. de res. din Oradea-mare.

Cassian Muntean, reg. 43 de inf. co. 15, din Krassovermes, bolnav în spit. de res. ces. și reg. din Vârșet.

Cornel Novac din Dios-Győr, soldat la res. supl. reg. 10 de honvezi, bolnav în spitalul ces. reg. de res. din Miskolcz.

Stefan Olariu, reg. 60 de inf. co. 5, bolnav în spit. ces. reg. din Brcko.

Ioan Pante, soldat la res. supl. reg. 4 de honvezi, co. 3 de res., bolnav în spitalul de res. din Oradea-mare.

Mihai Pante, soldat la res. supl. reg. 4 de honvezi, co. 3 de rezervă, bolnav în spit. de res. ces. reg. din Oradea-mare.

Ioan Pascu, reg. 43 de infanterie co. 8, bolnav în spitalul de res. ces. reg. din Vârșet.

Ioan Pojar, divizia de brutărie nr. 7, bolnav în spit. de res. ces. reg. din Brko.

Ambrosie Popa, soldat la res. supl., reg. 37 de infanterie co. 8, de res., bolnav în spitalul ces. reg. de res. din Oradea-mare.

Ilie Popescu, reg. 43 de inf., co. 14 bolnav în spit. de res. din Vârșet.

Lazar Ștefan din Șiria, reg. 33 de inf. co. 13 bolnav în spitalul ces. reg. Festungsspital din Risano.

Constantin Tizan din Caransebeș, reg. 43 de inf., co. 3, bolnav în spit. ces. reg. de res. din Vârșet.

George Tishutean, soldat la res. supl. din reg. 62 de inf., co. 4, de res., bolnav în spit. de res. din Murășoșorheiu.

Iova Tobici, batal. 1/27 de glotași, co. 3, bolnav în spitalul ces. reg. de res. din Banja Luka

Iuliu Voinar, reg. 3 de artilerie de honvezi, bolnav în spitalul ces. reg. de rezervă din Eperjes.

LISTA NR. 4.

Edată în 31 Aug.:

Traian Abacariu reg. 22 de glotași. Co. 2, bolnav în filiala spitalului din Oșorhei.

Maxim Alexa, reg. 58 de inf. co. 16, impuscat în călcăiul drept, spitalul de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

George Ioan Oltean, caporal în reg. 22 de glotași co. 4, bolnav în spitalul de res. din Murăș-Oșorhei.

Ivan Baran, Zugsf. reg. 20 de inf. co. 3, bolnav în spitalul de res. din Debica.

Iosif Baran, reg. 13 de inf. co. 9 bolnav în spitalul de res. din Rzeszow.

Stefan Belescu, reg. 24 de inf. co. 13 impuscat în mâna dreaptă, bolnav în spitalul de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

Teodor Blaga, reg. 62 de inf. co. 4 de drum, bolnav în spitalul de res. din Murăș-Oșorhei.

Ifrică Bohan, soldat inf. res. supl. din reg. 12 de glotași din Someuta-Mare, bolnav în spitalul de res. din Szásznețmeti.

George Botezat, reg. 22 de glotași, reg. 2 de glotași de res. nasc. în Rădăuț, bolnav în spitalul de glotași din Rădăuț.

Andrei Buda, reg. 93 de inf. co. 3 bolnav în spitalul de res. din Debica, soldat în res. supl.

Teofil Bumbuc din reg. 22 de glotași Rădăuț.

Nistor Cosie, reg. 70 de inf. co. 3 de res. bolnav în spitalul de res. din Oradea-mare.

Alexe Ciac, reg. 37 de inf. co. 2 de res. bolnav în spitalul de res. din Oradea-mare.

Canonierul Teodor Pap, reg. 17 de art. de câmp, baterie de res. bolnav în spitalul de res. din Oradea-mare.

Soldatul de res. supl. Iosif Țințar din reg. 37 de inf. co. 3 de marș bolnav în spitalul de res. din Szabadka.

Soldatul din res. supl. Ioan Danci, din reg. 22 de glotași, co. 3 de res. bolnav în filiala spitalului de res. din Murăș-Oșorhei.

bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Teodor Dunca, din reg. 22 de glotași co. 4 bolnav în filiala spitalului de res. din Murăș-Oșorhei.

Soldatul din res. supl. Ioan Faut, din reg. 4 de infanterie de glotași co. 2 bolnav în spitalul de res. din Oradea-mare.

Soldatul din res. supl. Teodor Filimon din reg. 22 de infant. de glotași. co. 3 de res. bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Ivan Florea din reg. 22 de inf. de glotași, co. 2, bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Soldatul din res. supl. Simion Florent, din reg. 37 de infant. co. 4, bolnav în spit. de res. din Oradea-mare.

Sergentul Nistor Vasile Găină din reg. 22 de glotași co. 3 de res. din Horetea, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Recrutul Petru Gavra, Ergänzungsbezirk nr. 37 bolnav în spit. de glotași din Oradea-mare.

Ștefan Gilita din reg. 78 de inf. co. 2 impuscat în cotul drept, zace în spitalul de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

Soldatul din res. supl. Nicolae Gliga din reg. 22 de inf. de glotași co. 1 bolnav în filiala spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Petru Gordan, reg. 51 de inf. co. 4 impuscat în pulpa dreaptă, zace în spit. de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

Soldatul din res. supl. Bălan Grecen din reg. 37 de inf. co. 3 de marș, bolnav în spit. de res. din Szabadka.

Vasile George din reg. 22 de inf. de glotași co. 2 bolnav în filiala spitalului de res. din Murăș-Oșorhei.

Vasile Halip din reg. 22 de inf. de glotași co. 2 de res. bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Petru Hambalcu, caporal în reg. 12 de inf. co. 9, bolnav în spit. de res. din Rzeszow.

Teodor Hopencive, din reg. 22 de inf. de glotași co. 3 de gloate, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Soldatul din res. supl. Vasile Srimescu din reg. 22 de inf. de glotași, co. 3 de res. din Dorna-Kandreny, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Ioan Câmpian, din reg. 63 de inf. co. 16 din Negerfalu, bolnav în spit. de res. din Szatmár-nemeti.

Recrutul Dumitru Coita, Ergänzungsbezirk bolnav în spit. de res. din Oradea-mare.

Ioan Coman batalionul 23 de vânători co. de res. bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Ioan Conta reg. 102 de inf. co. 2 impuscat în piciorul stâng din partea de jos, zace în spit. de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

Ioan Corcodel, din reg. 24 de inf. de glotași, co. 12 bolnav în filiala spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Nicolae Corosan, din reg. 51 de inf. co. 4, vulnerat la genunchiul stâng, zace în spitalul de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

Ioan Constantin, sergent în reg. 71 de inf. co. 5 bolnav în spit. de res. din Rzeszow.

Gavril Lungu din bat. 23 de vânători. co. de res. bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Soldatul de res. supl. Ilie Mărgineanu, din reg. 62 de inf. co. 3 de res. bolnav în spitalul de res. din Szabadka.

George Mariș, din reg. 64 de inf. co. 10 impuscat în dosul mânei drepte, zace în spit. de garnizoană din Sarajevo nr. 25.

Titu Martinescu, din reg. 22 de inf. de glotași co. 3 de res. din Hrodnic, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Sold. de rezervă supl. Gavril Moldovan din reg. 5 de inf. co. 2 de rez. din Misztótfalu, bolnav în spit. de res. din Szatmár-Nemeti.

glotași din Rădăuț.

Soldatul din res. supl. Gavril Moldovan din reg. 62 reg. de inf. co. 2 de res. bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Ioan Mureșan, sergent în reg. 22 de inf. de glotași, co. 3 de res. din Rădăuț, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Soldatul din res. supl. Nicolae Mut. din reg. 52, de inf. co. 4 de marș, bolnav în spit. de res. din Szabadka.

Soldatul din res. supl. Eugen Năstasi, din reg. 22 de inf. de glotași, co. 3 de res. din Rădăuț, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Soldatul din res. supl. George Neag, din reg. 22 de inf. de glotași co. 11 bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Soldatul din res. supl. George Nemigean, reg. 22 de inf. de glotași co. 3 de res. din Tercoleste,

Mihai Nimigean din reg. 22 de inf. de glotași, co. 3 de res. din Tereblestie, bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Juru Oltean, batalionul 23 de vânători, co. de res. bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Teodor Oltean, din reg. 22 de inf. de glotași co. 1, bolnav în filiala spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Oprea din reg. 33 de inf. co. 13 a murit în 11/8 1914 în urma unei răni de impuscătură, din cauza prea marelui percheri de sânge. A fost adus mort în spit. de fortăreață din Risano, nr. 1, și înmormântat în spit. militar de acolo.

Ioan Orsula, sergent în reg. 57 de inf. co. 1 bolnav în spit. de res. din Debica.

Teodor Pap, reg. 22 de inf. de honvezi, co. 3 bolnav filiala spitalul de res. din Murăș-Oșorhei.

Soldatul din res. supl. George Papp, reg. 52 de inf. co. 3 de marș, bolnav în spitalul de res. din Szabadka.

Dumitru Petrat, canonier în reg. 18 de art. de câmp, baterie de res. din Galacs-Besterceze, bolnav în spitalul de res. din Eperjes.

Stefan Petric, Canonier de artilerie grea, bateria 2 bolnav în spitalul de res. din Rzeszow.

Soldatul din res. supl. Stefan Pinte din reg. 37 de inf. co. 3 de marș, bolnav în spitalul de res. din Szabadka.

Filimon Popa, Canonier în batalionul 2 de art. de fortăreață, co. 2 bolnav în spitalul militar din Trebinje.

Soldatul de res. supl. Costan Popara din reg. 37 de inf. co. 3 de marș, bolnav în spitalul de res. din Szabadka.

Mihai Ștefănilă, din reg. 22 de inf. de glotași co. 3 de res. din Bila, bolnav în spitalul de glotași, din Rădăuț.

Soldatul din res. supl. Ignatie Sălăgean, din reg. 37 de inf. co. 4 de res. bolnav în spitalul de res. din Oradea-mare.

Ilie Telecean, din reg. 22 de inf. de glotași, co. 4, bolnav în filiala spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Petru Todor, reg. 33 de inf. co. 14 din Bel-letháza, a murit în 8/10 1914, impuscat în piept. A fost adus mort în spitalul de fortăreață din Risano nr. 1, de unde a fost înmormântat în cimitirul militar de acolo.

Nicolae Todoran, reg. 62 de inf. co. 3 de res. bolnav în spit. de res. din Murăș-Oșorhei.

Soldatul din res. supl. Togytá Török Sur din reg. 37 de inf. co. 3 de marș, bolnav în spit. de res. din Szabadka.

Ilie Urmu, din reg. 22 de inf. de glotași co. 3, de res. bolnav în spit. de glotași din Rădăuț.

Starea agricolă a României la sfârșitul lunii Iulie 1914 st. n.

(Extras din „Buletinul lunar al Observatorului astronomic și meteorologic Nr. 7, anul XXIII, 1914”).

Ploile frecvente, multe din ele torențiale, abundente și însoțite de puternice manifestațiuni electrice ce au mai căzut și în primele două decade din Iulie, au continuat ca și în luna precedentă, să producă mult rău agriculturii împiedecând recoltatul sau treeratul cerealelor, strânsul fânetelor sau alte lucrări; în schimb au folosit porumbului, pășunelor și semănăturilor mai târzii. Timpul cald, frumos și cu ploi puține din ultima decadă a fost cât se poate de prielnic pentru continuarea și terminarea tuturor lucrărilor agricole.

Deoarece în cursul acestei luni mai întotdeauna ploile au căzut după amiază sau către seară, secerișul, treeratul, sau alte lucrări, au putut a se face chiar și în zilele ploioase, într-un timp în parte era frumos și cald.

Secerișul cerealelor a continuat pretutindeni în tot cursul lunii, iar în a doua jumătate a sa s'au și treerat în mare parte a lor. La sfârșitul lunii în câmpie și în Dobrogea se terminase secerișul cerealelor de primăvară, pe când în Moldova de sus mai continuă acela al grâului și mai ales al ovășului la care pe alocuri abia se începuse.

Producțiunea grâului, secarei și chiar a orzului de toamnă este în general mijlocie sau submijlocie și pe alocuri chiar slabă dând multe pae, boabe puține și cu abundente corpuri străine, în unele localități abia s'a obținut sămânța. Din cauza ruginei și a răcelelor din perioada

infloririi, fecundațiunea nu s'a putut face în condițiuni bune iar ploile, perioadele de timp variabil și miltă umezeală dela epoca maturității, au contribuit ca boabele să rămână ușoare și sbărcite, dând un produs de o calitate mai inferioară și fără cuioare. Totuși sunt regiuni, unde s'au obținut cantități și calități de cereale relativ destul de satisfăcătoare. Pe alocuri din cauza multor ploii grâu a încolțit în snopi, contribuind și aceasta la deprecierea calității și a producției.

Orzul de primăvară și cu deosebire o-văsul au dat producțiuni foarte frumoase și de bună calitate; bine înțeles că și ele au fost slab prin locurile expuse inundațiilor sau altor influențe climatice.

Porumbul a folosit mult de ploile din ultimile două luni, cu toate că a împiedecat prășila la timp, se prezintă pretutindeni foarte frumos și cu o vegetațiune luxuriantă atingând pe alocuri peste doi metri înălțime. În prima jumătate a lunii s'a terminat în toată țara a doua prășilă și mușuroitul. Cel semănat mai de timpuriu a înflorit în prima decadă și a legat în condițiuni foarte bune în a doua. Se observă însă că porumbul semănat prea des și care n'a putut fi rărit sau prășit la timp, cu toată vegetațiunea lui frumoasă a legat relativ puțin. Față de timpul cald din August se speră că pretutindeni va fi o producțiune multumitoare de porumb și de bună calitate.

Seclele de zahăr și de nutreț s'au dezvoltat foarte mult și vor da pretutindeni producțiuni frumoase. Fasolea s'a recoltat și a dat puțin fiind mănătă; asemenea cartofii au suferit în unele regiuni atât de mult da mană încât frunzele s'au uscat și n'au legat de loc. Zarzavaturile de asemeni sunt mănate și în deosebi ceapa, producțiunea lor totuși este destul de bună. Tutunurile au progresat însă din cauza lipsei de ploaie din ultima decadă și a răcelilor anterioare, foile nu s'au dezvoltat în de ajuns.

Fânețele naturale au început a se cosi pretutindeni în a doua jumătate a lunii, mai ales în părțile muntoase unde încă continuă; ele s'au uscat și strâns în clăi sau șire în foarte bune condițiuni dând astfel cantități însemnate și un nutreț de bună calitate.

Pășunile și miriștele au iarba abundentă, iar vitele găsească a se hrăni îndeajuns; iarba și mohoarele au crescut pe unele miriști așa de mari încât s'au cosit pentru nutreț uscat.

Vilele atacate de mană și alte boale au rod puțin; numai acele tratate la timp și consecutiv de mai multe ori sunt ceva mai bune. În orice caz mai toate vor da o producțiune slabă.

În tot cursul lunii când timpul a permis și mai ales în a doua sa jumătate s'au făcut în foarte bune condiții ogoare și arături pentru semănăturile de toamnă; în părțile de răsărit ale țării unde a plouat mai puțin în doua jumătate a lunii și mai ales în urma timpului cald, de către finele ei arăturile începuseră să se facă mai greu și ieșiau cam bolovănoase.

Cu toate ploile foarte abundente și dese din cursul acestei veri totuși la sfârșitul lunii Iulie, după o perioadă mai caldă și mai uscată numai de 10 la 12 zile, începuse să se simtă lipsa ploilor în partea de câmpie.

De pe câmpul de război.

I.

— 8/IX. n. 1914.

După o lungă și obositoare călătorie am ajuns în sfârșit bine la locul destinațiunii noastre. Suferim frigul, care seara se lasă cu îndârjire. Începem deja a uita tot confortul civilizației și devenim ostași crânceni, cari trebuie să suferă și să moară! Singurul noroc avem, că încă nu au început ploile de toamnă, căci acestea ne-ar nimici. Despre cele ce se petrec în lume nici idei nu avem, căci aici nu sosesc ziare. De pe câmpul de luptă nu putem da nici o știre. Sărutări de mâni damelor și salutări d-nilor din Arad.

Dela devotatul prieten:

Dr. N. P.
subloc.

II.

— 9/IX. 1914.

Duminecă am trecut granița patriei în G., iar azi, Marți, dimineața am auzit pentru prima dată tubiturile de tunuri. Azi pentru prima dată am

incărcat pușca pentru a o descărca în afurisitul de dușman, dar până ce scriu aceste șire încă n'am avut norocul să slobod cel puțin vre-o 5 sau 10 gloanțe.

Atotputernicul D-zeu ne va sprijini și ne va ajuta.
I. J., fruntaș.

Relațiunile comerciale dintre Italia și România

București, 3 Sept. 1914.

Exportul României în cei din urmă patru ani a crescut cu peste 40 la sută. În 1908 exportul nostru era de 379 milioane, iar în 1911, ultimul an pentru care avem date statistice, era de 691.5 milioane.

După statistica română, Belgia este țara în care exportul nostru a crescut mai repede și mai simțitor. Dela 105.7 milioane în 1908, exportul României în Belgia trece în 1911 la 263.4 milioane. După statisticile statelor străine însă, Italia ar fi fost cea mai bună a noastră clientelă în cei din urmă ani.

Dela 34.6 milioane cât am exportat Italiei în 1908, după cifrele luate din statistica ministerului de finanțe italian, ajungem în 1912 la cifra de 169.6 milioane. În 5 ani, exportul nostru în Italia a crescut cu peste 480 la sută.

Statistica română este departe de frumoasele cifre ale statisticii italiene. Am exportat Italiei pentru 34.3 milioane în 1908, 33.9 milioane în 1909, 68.6 în 1910 și 49.5 milioane în 1911.

Această deosebire între statistica română și cea italiană este ușor de explicat. Pe lângă diferența de evaluare, marfa importată fiind totdeauna mai serios evaluată decât la plecarea ei din țara exportatoare, de sigur că mult din cerealele noastre, destinate spre Belgia, Olanda sau Gibraltar, au primit schimbări de destinațiune, pentru Italia, în cursul călătoriei.

Odată date aceste explicațiuni, să cercetăm pe scurt cifrele comerțului exterior al Italiei, precum și relațiunile ei comerciale cu România.

Comerțul exterior al Italiei a urmat progresul Italiei, crescând în mod simțitor.

În perioada 1871—75 media comerțului exterior italian era de 2.255 milioane lire. Dela 1906—1910 creșterea devine însemnată, ajunge la 4.389 milioane lire. În 1911 comerțul exterior al Italiei atinge cifra de 5.593 milioane lire, iar în 1912 cifra cea mai mare de 6.098 milioane lire.

Italia în 1912 ocupă rangul al 7-lea în comerțul mondial.

În tabloul de mai jos dăm importul și exportul Italiei, în cei din urmă doi ani:

	Import	Export	Total
	în milioane de lire		
1911	3.389	2.204	5.593
1912	3.701	2.396	6.098

Constatăm în 1912 o creștere la import față de 1911 de 312 milioane lire. Exportul Italiei în 1912 nu a crescut decât cu 192 milioane lei.

Balanța comercială a Italiei este deficitară cu 1.185 milioane lire în 1911 și 1.305 milioane lire în 1912.

Pe grupe, importul și exportul Italiei se compune din:

	Import	Export
	în milioane lire	
Materii prime brute	1.386	349
Materii prime semilucrate	666	579
Obiecte fabricate	866	744
Produce alimentare	782	724

Pe țări, Germania este statul cu care Italia are relațiuni comerciale cele mai dezvoltate: 628 milioane la import, 328 mil. la export; în urmă vine Anglia 577 mil. la import 264 mil. la export. În al treilea rând vin Statele-Unite, 515 mil. import. România ocupă rangul al 7-lea pentru import și al 14-lea pentru export:

Iată importul și exportul României în Italia, în cei din urmă patru ani:

	Import din		Export în
	România	România	
1908	34.673	4.126	38.799
1910	82.149	15.070	97.219
1911	120.944	23.448	144.392
1912	169.856	25.800	195.656

Constatăm că exportul României în Italia este cu mult mai însemnat și crește cu mult mai repede decât exportul Italiei în România. Mai constatăm că în cei din urmă doi ani exportul României a luat o mare dezvoltare, mărindu-se cu sută la sută.

Desvoltarea exportului român în Italia se datorește exportului de cereale. Din 169.8 mil. cât exportăm în Italia, 160.6 mil. îl constituie cerealele. În urmă vine petrolul și foarte puțin lemnele. Să le arătăm pe rând:

Italia în 1911 a importat 1.789.699 tone făină, în valoare de 399.7 milioane lei la care cifră România a participat cu 502.259 tone, în valoare de 110.6 milioane lei, față de 329.472 tone (69.2 mil.) în 1911 și 63.137 tone (13.5 mil.) în 1908. Ca țară exportatoare de făină ocupăm rangul al doilea după Rusia care în 1912 a vândut Italiei 743.889 tone grâu.

Pe lângă grâu, exportăm Italiei mari cantități de porumb. Din un total de 540.754 tone porumb cât a importat Italia în 1912, noi am exportat 302.647 tone, în valoare de 49.9 milioane lei, față de 209.661 tone (33.5 mil.) în 1911 și 53.373 tone (7.7 mil.) în 1908. Suntem țara care exportă cel mai mult porumb Italiei, deținând peste 55 la sută din export; în urma noastră vine Argentina cu 204.422 tone pentru 1912.

Petrolul și derivatele sale constituie al doilea produs, după cereale, ce exportăm Italiei. Rezidurile ce importă Italia sunt numai reziduri românești, 385.019 tone reziduri românești în 1912 dintr'un total de 402.562 tone. În 1911, 194.045 tone reziduri românești dintr'un total de 211.853 tone.

Importul benzinei românești în Italia a scăzut mult în 1911 și 1912, Italia a importat 184.058 quintale în 1911 și 231.481 în 1912. În aceste totaluri, România nu a participat decât cu 9305 qt. în 1911 și 6342 qt. în 1912, față de 41.738 qt. în 1908 și 60512 qt. în 1909. Mai toată benzina este importată din Statele-Unite, 192.765 qt. în 1912.

Aceeași constatăm cu petrolul, importul petrolului în Italia ia o nouă dezvoltare, 1.132.312 qt în 1912 față de 1.192.452 qt în 1911 și 823.732 qt. în 1908. Exportul petrolului român a scăzut în 1912, 39.963 qt. față de 63.587 qt. în 1911 și 52.687 qt. în 1908. Principalele țări furnizoare în 1912 sunt Statele-Unite cu 890.410 qt. și Rusia cu 126.293 qt.

Trebuie să menționez însă, că pentru 1914 și 1913, exportul petrolului și mai cu deosebire a benzinei românești în Italia a luat o nouă dezvoltare.

În fine, exportăm Italiei puține lemne, dar acest export a scăzut mult în 1912. Italia în 1912 a importat 1.203.458 tone lemne, față de 1.317.841 tone 1911. România în 1912

nu a exportat

45.538 tone

Dacă co-

nia, de 25.8

17.3 milioa

cea mai m

de bumbac

liane lire,

pentru ind

liane lire.

Din cel

lia devine

pentru con

noștri exp

cietățile de

începută, c

ale Italiei

De pe c

Berlin.

man comu

2 noaptea:

— Lup

continuă

sleire de p

cezilor de

tremă a s

armatei g

cerind ter

cului pe m

punctului

gem fără

Berlin.

nică cu da

nicatului c

— Cor

unei divizi

Noyon o c

terii. Cât

puncte ale

pinse cu

și un alt

catena va

ocupărei

Rheims a

altfel am

am luat

numărul l

stabili.

Inf

După

raportorii

nuntă: Lu

violente s

sat aproa

zilor și l

trundă în

foc de tu

nurilor s

telor un

ceze înce

puncte m

Proclama

Gener

clamație

știință lo

și Varso

răul Nar

stro-ung

victorioa

în Polon

generalu

tenie Po

să prind

fesională

noștință

tului me

lui Mor

rească a

ste ca a

Ziaru

ieri scri

rie 1914.

care Italia dezvoltate: export; în 1912, în val de 264 mil. milioane lire. În Italia a participat în 1912, în 1912, în 1912 sunt Rusia cu

port în
măntă Total
126 38.799
070 97.219
448 144.392
800 195.656

în Italia se
169.8 mil.
constitue
o parte puțin
9.699 tone
lei la care
2.259 tone,
față de
și 63.137
exportatoa-
după Ru-
3.889 tone

mari can-
40.754 to-
1912, noi
re de 49.9
(33.5 mil.)
în 1908.
mult po-
tă din ex-
tintina cu
tute al doi-
am Italiei.
numai re-
ziduri ro-
02.562 to-
românești

Italia a
importat
în 1912.
participat
t. în 1912,
512 qt. în
ortată din

importul
desvoltate,
92.452 qt
portul pe-
39.963 qt.
687 qt. în
1912 sunt
Rusia cu

pentru
și mai cu
Italia a

emne, dar
Italia în
emne, față
în 1912

nu a exportat decât 1.044 tone lemne față de 45.538 tone în 1911 și 85.715 în 1909.

Dacă cercetăm exportul Italiei în România, de 25.800 mii lire în 1912, găsim pentru 17.3 milioane lire materii fabricate, din care cea mai mare parte se compune din țesături de bumbac, trăsuri-automobile pentru 2 milioane lire, — în urmă găsim materii prime pentru industrii, semifabricate, pentru 6,3 milioane lire.

Din cele constatate, rezultă cum că Italia devine una din piețele cele mai interesante pentru comerțul de export românesc. Marile noastre exportatori de cereale, precum și societățile de petrol să-și continue activitatea începută, căci vor găsi pe numeroasele piețe ale Italiei unele din cele mai bune debușuri.

G. A.

Războiul.

De pe câmpul de războiu franco-german.

Berlin. — Oficial. — Cartierul general german comunică cu datul de 17 Septembrie la ora 2 noaptea:

— Lupta ce se dă între râurile Oise și Maas continuă încă, dar anume presemne arată o slăbire de puteri a dușmanului. Incercarea Francezilor de a forța linia noastră dela dreapta extremă a suferit cel mai complet eșec. Centrul armatei germane înaintază încet, dar tot curcinder teren. O incursie dela Verdun a inamicului pe malul drept al râului Maas împotriva punctului nostru extrem am reușit s-o respingem fără multă sfortare.

Berlin. — Cartierul general german comunică cu datul de 18 Sept. ca întregire a comunicatului de ieri, 17 Sept., următoarele:

— Corpurile de armată 13 și 4 și o parte a unei divizii inamice au suferit ieri spre sud dela Noyon o completă înfrângere și a pierdut 5 baterii. Câteva atacuri inamice împotriva unor puncte ale liniei noastre de bătaie au fost respinse cu multă energie. Asemenea, am respins și un alt atac al vânătorilor francezi alpini la catena Vogezilor în șesul Breusch. Cu prilejul ocupării localității Schuteau Crimont lângă Rheims am făcut 2500 prizonieri francezi. De altfel am mai făcut și alți numeroși prizonieri și am luat multă muniție și în marea luptă, dar numărul precis al acestora nu l'am putut încă stabili.

Infrângerea Francezilor la Soisson.

După o telegramă cenzurată din Rotterdam raportorii englezi de pe câmpul de războiu anunță: Luptele în jur de Soisson au fost foarte violente și au ținut 4 zile. Râul Aisne s'a revărsat aproape din cauza ploii de gloante. Englezilor și Francezilor li-a fost imposibil să pătrundă în oraș, asupra căruia cel mai puternic foc de tunuri și pușcă s'a îndreptat. Focul tunurilor s'a îndreptat mai violent asupra punctelor unde trupele de pionieri engleze și franceze încercau să construiască poduri. În aceste puncte măcelărirea a fost îngrozitoare.

Proclamația generalului Morgen către Poloni.

Generalul german Morgen a adresat o proclamație către Poloni, în care aduce la cunoștință locuitorilor din gubernamentele Lomza și Varșovia, că armata rusească numită după râul Narev a fost total nimicită. Armata austro-ungară de dincoace de Vistula se apropie victorioasă de armata germană ce înaintază în Polonia rusească. Vin cu un corp din armata generalului Hindenburg și întind mâna de prietenie Polonilor. În sfârșit li provoacă pe Poloni să prindă armele și să-și elupte libertatea confesională și politică. Vă aduc aceasta la cunoștință ca voința puternică și îndurată a împăratului meu — se termină proclamația generalului Morgen — și aștept dela gândirea cavalerescă a Polonilor, că ne vor primi prietenește ca aliați.

Băncile din Cracovia.

Ziarul din Praga „Czas” în numărul său de ieri scrie că filiala băncii austro-ungare din

Cracovia rămâne deschisă și-și va continua activitatea. Tot așa nu-și vor înceta activitatea nici celelalte bănci mari.

Felurite.

— Din Graz se vestește că al treilea fiu al șefului statului major Herbert Conrad de Hötzenendorf a căzut pe câmpul de luptă la Rava-Rusca. Tânărul sublocotenent a servit în regimentul 15 de dragoni. A fost înmormântat pe câmpul de luptă cu ceilalți ofițeri căzuți.

— Agenția Wolf anunță că în statul generalilor germani s'au făcut următoarele schimbări: în locul generalului Hausen îmbolnăvit a fost ales de comandant al armatei generalul de cavalerie Von Einem, iar în locul acestuia a fost numit ca general comandant al corpului VII generalul de infanterie Claer. Generalul de artilerie Schubert, general comandant până azi al corpului de rezerviști XIV, a fost pus în rezervă, iar de comandant al acestui corp a fost numit generalul Stein. În locul generalului de infanterie conte Kirchbach a fost numit de general comandant al corpului X generalul de infanterie Eben.

— Cetin într'un ziar maghiar care anunță din București: Marele duce Nicolae Nicolaevici șeful partidului răsboinic rusesc a fost prins acum cu minciuni urite. Comanda armatei rusești fabrica minciuni speciale pentru România și Balcan și le dădea în vileag pentru ca prin anunțarea de vești de învingeri ale Rușilor să terorizeze și să seducă opinia publică românească. Luni Nicolae Nicolaevici a telegrafiat la București: „Călăreții căzăcești deja freamătă lângă Brașov și comanda armatei austro-ungare a evacuat Brașovul”.

Un om al guvernului a comunicat telegrama asta ziarului „Dimineața”, care a publicat-o în număr special. Din București s'a răspândit vestea asta senzațională peste un pătrar de oră și în Sinaia, unde petrece acum și curtea regală română. Din Sinaia s'a întrebat telegrafic la București de ce astfel de vești nebune se dau publicității, — a doua zi „Dimineața” a anunțat că a fost jertfa unei păcăleli urite.

— În Rusia de sud — după cum anunță o telegramă din Constantinopol — a izbucnit revoluția. Revoluționarii au mari speranțe că Rușii mici, Ovreei și refugiații din Odesa le vor da ajutor.

— În Cairo e mare foamete. Revoluția arabilor a fost înădușită de soldați cu ajutorul mitralierelor.

— Parlamentul englez a luat hotărâre să însărcineze guvernul din India, ca să acopere cheltuielile armatei expediționale din India.

— Se anunță din Constantinopol: Un vapor englez trecând prin Dardanele s'a împotmolit pe un loc unde nu sunt azezate mine. Vaporul englez a închis astfel drumul de trecere și prin urmare nu mai pot trece alte vase.

— Waldhausen, ministrul Germaniei la București, a plecat ieri la Berlin.

— „Neues Wiener Tagblatt” scrie, că intrarea Sârbilor în Ungaria s'a încercat la porunca Rușilor.

— Din Sofia se anunță, că regele Sârbiei a înlăturat pe voivodul Putnik din fruntea armatei, și a pus în locul lui pe generalul Ștefanovici.

— Comandant militar la Timișoara a fost numit locotenent-mareșalul Rudolf Hess, staționat la Viena înainte.

INFORMAȚIUNI.

— Luni fiind sârbătoare — Nașterea Născ. de Dumni zeu — numărul viitor al ziarului nostru va apare Marți noaptea.

O frumoasă introducere de preot. Duminică în 13 l. c. a avut loc introducerea noului preot Iosif Cuteanu, în comuna Galda de sus, districtul Albei-Iulia, comună situată la poalele munților apuseni. Poporeni au avut o adevărată zi de sârbătoare, cum — după spusele unui moșneag — nu a fost în această comună de când ea există, și ziua de Duminică a avut cu atât mai mult colorit sârbătoresc, cu cât poporeni și-au văzut realizată vechea lor dorință, de a avea un preot după plac.

Față fiind la ascultarea serviciului divin tot ce după mobilizare a mai rămas în comună, cum și în prezența mai multor oaspeți, prieteni buni,

de ai noului preot, s'a făcut introducerea solemnă, printr'o cuvântare ocazională, — de către M. O. D. protopop al districtului Alba-Iulia Simion Micu. Serviciul divin a fost celebrat de către M. O. D. protopop și de preotul A. Frâncu din Benic cum și de noul preot.

După terminarea serviciului dumnezeesc s'a servit masa la noul preot, unde a domnit cea mai mare animație. Au luat parte la prânz și M. O. D. protopop, cum și toți oaspeții străini în frunte cu Venerabilul protopop în retragere Dem. Cutean, o rudenie a noului preot.

Mărturisesc sincer, că cea mai mare bucurie am simțit-o cu toții, mai mult, fiindcă a fost între noi venerabilul bătrân, martor fidel a multor vremuri și bune și rele „dar pare că nici când mai grele și mai critice ca acum”.

Ne-a cuprins jalea, când acest moșneag albit și gârbovit de povara anilor a început să vorbească așa de frumos, așa de logic, așa de nimerit, începând cu vremuri vechi...

Deie Dzeu, ca stările critice, cari domneau în această comună să fie înlăturate pentru totdeauna și în locul lor să se sălășuiască dragostea și iubirea lui Dzeu, ca astfel să poată fi această comună adevărat românească și creștinească, atât ea, cât și noul său păstor, vrednic de toată lauda. — „Prietenul”.

Finlanda. Despre stările din Finlanda se anunță din Stockholm următoarele: În Finlanda ca și în celelalte părți ale Rusiei a fost proclamată imediat după declararea războiului starea de asediu. Finlandezii, cari se obișnuiseră încă de pe vremea domniei lui Bobrikoff cu stările excepționale și-au păstrat sângele rece și în aceste vremuri. Comandanții fortărețelor Viborg și Sveaborg au aplicat măsuri deosebit de rigoroase. Viața zilnică e de altcum netulburată. Câtăva vreme se credea că armata germană va debarca în Hongô sau în alte ținuturi litorale. Din cauza aceasta au fost concentrați foarte mulți soldați în aceste puncte. În Helsingfors sunt stânse în fiecare noapte lămpile. La toate casele sunt lăsate la ferestri perdelele de-a lungul țărmului mării. Nevenind însă Germanii, trupele rusești au fost reduse la minimum și pe străzile din Helsingfors ard acum iarăș lămpile.

Bobrikoff, după cum se știe, a fost nu de mult asasinat și în consecință se credea că în Finlanda va izbucni în curând revoluția. Aceasta însă nu s'a întâmplat. Finlandezii au rămas în liniște și pe căile ferate au avut loc transporturile de trupe fără nici o conturbare. Autoritățile rusești par însă a nu se încrede în loialitatea Finlandezilor, căci au însăprît toate măsurile de siguranță, mai cu seamă cenzurarea poștei și a scrisorilor, prin ce s'a ajuns, că din Finlanda nu poate străbate în străinătate nici o scrisoare sau ziar, precum nici acolo nu poate străbate nici o știre din afară.

Ultima oră.

ANTANTA SE PREGĂTEȘTE SĂ-I DEA ULTIMAT TURCIEI.

Din Paris se anunță: Fiind numit în locul amiralului englez Limpus comandant suprem al flotei turcești amiralul german Suchon, antanta se pregătește să dea ultimul Turciei.

VEDRINES IMPUȘCAT.

Din Paris se anunță: Cunoscutul aviator francez Vedrines, a fost împușcat pentru trădare de patrie.

SITUAȚIA ALBANIEI.

Biroul telegrafic ung. anunță din Durazzo: Dela plecarea domnitorului albanez lipsa de ordine a zilei. Mari dușmanii există cu deosebire între credincioșii și dușmanii lui Essad-pașa. Aceștia doresc să institue o comisiune, care să conducă agendele țării.

NEUTRALITATEA OLANDEI.

Mesagiul reginei Olandei.

Din Haga se comunică ziarului „Neue Freie Presse”:

La deschiderea statelor generale regina Wilhelmina a Olandei a rostit un mesaj spunând între altele:

„M'am reîntors în mijlocul Domniilor Voastre între împrejurări extraordinare. Toți sun-

tem pătrunși de gândul la groaznicul războiu, care decurge într-o însemnată parte a lumii civilizate. Din cauza aceasta țara noastră se află într-o situație, care mai mult ca ori și când ne impune să veghem neîntrerupt. Cu toate acestea pot să constat cu mulțumire, că *relațiile noastre amicale cu toate puterile continuă să se mențină. Neutralitatea absolută, pe care Olanda o observă și pe care o va observa din toate puterile sale, n'a fost violată până acum în nici un chip*”.

Regina și-a exprimat apoi satisfacția ei asupra *mobilizării rapide și ireproșabile a armatei și marinei*, apoi continuă:

„*Compătimesc din adâncul inimei mele pozoarele, cari sunt angajate în războiu. Olanda s'upoartă, gata de jertfă, poverile extraordinare, cari i s'au impus și primește cu brațele deschise pe toți nenorociții, cari își caută refugiu în interiorul granițelor țării. Deși viața economică resimte în toate ramurile presiunea împrejurărilor totuși începe a manifesta o ameliorare. Mai multe produse ale agriculturii și ale industriei alimentelor găsesc din nou un deuseu. Anglia precum și Germania și Belgia încheie afacerile lor regulate.*

Coloniile sunt în măsură mare influențate prin desorganizarea circulațiunii poștelor, telegrafelor și pe mare. În toate *coloniile* s'au luat măsuri pentru susținerea *neutralității politice*. Apelez cu încredere la toți, ca să evite și în comerț precum și în industrie *total, ceea ce ar putea periclită neutralitatea și existența națională*. Fiecare comerciant trebuie să fie conștin, că trebuie evitată *chiar și numai aparenta*, că în cercurile comerciale daneze sau prin aceste cercuri ar predomină sentimente de favorizare față de unul sau altul din statele beligerante.

Sunt fericită, că poporul meu una cu mine în împlinirea fidelă a datorințelor sale se nizește a-și servi patria. Aștept, că unanimitatea dovedită în țară va fi menținută până la sfârșit. Mă rog la Dumnezeu să ne dea putere.

Declar sedinta sesiunii statelor generale de deschisă.”

POȘTA REDACTIEI.

Romeo. Am dat în numărul de ieri, cu oarecari recitente, Dă-ne adresa completă.

D. C. R. Gebleșcu, Călimănești. Vă rugăm să ne înțelegeți situația. Cenzura nu e de caracter militar numai, ci de caracter politic. În unul din numerii trecutului bunăoară, informația suprimată era o mică satiră la adresa unui om... Cetățenii unui stat beligerant nu pot continua luptele politice interne, ca în vremuri de pace. Ne face o mare nedreptate dl Iorga acuzându-ne, că patriotismul nostru — al tuturor — a degenerat în fraternizare cu adversarii de ieri. Noi suntem patrioți nu de frica și nici de dragul oarecui, ci sănțem, fiindcă o socotim țeara aceasta ca a noastră.

N. B. Seleșanu. Cetiți răspunsul precedent și veți afla soarta mssului Dvoastră de pe urmă. Celelalte nu se potrivesc.

Dr. Victor Andru este rugat să ne dea adresa.

G. Moldovan, Govoșdia. Adresa dlui Stanciu e: Arad, strada Deak Ferencz, director la școala de fete.

Brașov. Par'că mai nimerit loc decât acesta nu putem găsi „versurilor” d-tale năcăjite. Inlocuiesc însestatele și „mica publicitate”:

Ne-am întâlnit și-am mers o clipă-alături.

S-am înțeles duloasa-ți suferință.

Și ca Bertrand d'Aclozamóra prins-am

În versuri calde recea ta ființă.

Te-am îmbrăcat în haina strălucirii.

De te-ai mirat și tu adeseori.

De unde am împrăștiat asupra-ți

Atâta bogăție de culori.

Așa sunt eu deapururi darnice, doamnă.

Și dărnicia-mi nici când nu se curmă —

Nu ești întâia 'n versurile mele,

Și cred că n'o să fii nici cea din urmă...

„**Latnus**”, Moorea. Nimic nou în ele. Stihuri. Te rugăm să nu ne trimiți cele câteva bucăți ce mai ai... Când vei avea vre-o două volume nepublicate, trimite-ne ultima bucată.

Ion Bănățeanul. Vai barbar te-a mai lăsat Dumnezeu să intri în ceata colaboratorilor noștri externi?... Nu te primim nici în ceata colaboratorilor din coloniile cele mai îndepărtate.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Mulțumită publică.

(Continuare).

Pentru „*Ambulanța Petran*” au contribuit următorii:

Suma de mai înainte cor. 1.281.16 fil.

III. *Lista parohiei greco-cat. române Cluj.*

Colectați în biserica gr.-cat. în 23 August c. Cluj 8 cor. 10 fil.; D. Eliseu Moga, preot, colectat între credincioși, Apahida 10.80 fil.; D. Ana Suss. Bercian, Cluj 5 cor.; D. Ioan Mihalca preot, colecta din biserică, Aghireș 8.69 fil.; D. Ioan Roșiu, Cluj 1 cor.; D. Vasile Patac și soția Lud. Bohătel, Cluj 20 cor.; Colectați în biserica gr.-cat. în 30 August, Cluj 2.30 fil.; D. Ana Oltean n. Bohian, Cluj 40 fil.; Din vânzarea Rugăciunilor pentru războiu donate de dl P. P. Barițiu, Cluj 23 cor.; D. Ion Ramonțan, preot colecta din Gărbău 19.45 fil.; D. Ioan Mihalca, preot, colecta din biserică Aghireș 8.69 fil.

Pentru „*Ambulanța Petran*” din Cluj, au contribuit:

I. *Pe lista inst. cred. și econ. „Economul”.*

II. *Pe lista D-soarei Ana Pop:*

D-na Văd. Vasile Nestor 10 cor.; D. Iacob Boldrean 20 cor.; D. Dr. Eugen Biamu 6 cor.; Ioan Vodă 2 cor.; Total: coroane 1451.59.

IV. *Obiectele donate pentru „Ambulanța Petran” din Cluj.*

Pe lista „*Economului*” încredințată d-nei *Virginia Dr. Basiota*, au binevoit a contribui următoarele doamne și domni:

D-na: *Terezia Baldi*: 1 perină, 1 tol, 2 ștergare.

D-nul *Petru P. Barițiu*: mai multe tipărituri. D-na *Virginia Dr. Basiota*: 4 cămăși de noapte, 3 saci de paie, 6 servete, 1 păreche de pantofi 5 tave, 12 păhare de apă.

D-na *Béress Jánosné*: 1 perină, 1 plapomă, 1 sac de paie, 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 2 fețe de plapomă, 3 ștergare, 3 cămăși, 3 p. pantaloni, 1 coperitoare de pat.

D-na *Josefa Căciulă*: 2 perini, 1 plapomă, 8 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 3 fețe de plapomă, 3 cămăși de noapte, 2 p. pantaloni, 2 m. cărpe de in.

D-na *Maria Câmpian*: 1 perină, 1 tol, 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 4 ștergare, 1 saltea (din 3 bucăți).

D-na *Susana Cioplea*: 1 perină, 1 față de perină, 1 ciarșaf.

D-na *Elena Comanescu*: 6 învălitoare, 6 ciarșafuri, 6 ștergare.

D-na *Matilda Cutean*: 2 saci de paie, 4 fețe de perină, 3 ciarșafuri.

D-na *Sidonia G. Docan*: 15 p. ciorapi, 15 eșarpe, 6 servete, 3 ciarșafuri.

D-na *Maria Dr. Dragomir*: 1 perină, 1 față de perină, 4 ciarșafuri, 3 ștergare, 3 salvete.

D-na *Nina Farago*: 23 metri pânză albă.

D-na *Fogarassy Jánosné*: 2 ciarșafuri, 1 ștergar.

D-na *Anna Frâncu*: 3 lempe de masă.

D-na *Iustina Dr. Gerasim*: 8 metri pânză (pentru perdea).

D-na *Leitiția Hatiegan*: 1 față de perină, 1 ciarșaf, 1 ștergar, 1 p. pantaloni, 2 salvete.

D-na *Livia Dr. Ilie*: 1 perină, 1 față de perină, 2 ștergare.

D-na *Ida Dr. Ilea n. de Csato*: 5 coroane din cari s'a cumpărat un tol.)

D-na *Elisa Isac*: 1 perină, 1 plapomă, 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 2 fețe de plapomă, 1 saltea.

D-na *Róza Karsai*: 2 perini, 1 plapomă, 2 fețe de perină, 1 ciarșaf, 1 față de plapomă, 6 cămăși, 6 p. pantaloni, 4 p. ciorapi, 1 saltea, 1 pat de fier, 1 halat.

D-na *Helene Klemm*: 1 perină, 3 fețe de perină, 3 ciarșafuri, 6 ștergare, 6 cămăși, 10 măgl de lemne (tăiate).

D-na *Miți Lazar*: 2 fețe de perină, 3 ciarșafuri, 6 ștergare, 5 cămăși de noapte, 2 p. pantaloni, 10 metri pânză, 6 ștergători de praf, 1 p. pantofi, 2 sticle p. apă, 2 tave, 6 servete, 2 fețe de masă, 1 cărpă de in.

D-na *Elena Moldovan*: 1 perină, 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 2 ștergare, 14 cărpe de in.

D. *Iuliu Mussa*: 5 cor. 84 fil. (din cari s'a cumpărat 16 batiste, 1 p. pantofi).

D-na *Valeria Oarga*: 2 ciarșafuri, 4 ștergare, 5 cămăși, 1 plaid, 3 pălării și 1 rind de hatne bărbătești.

D-na *Anna Pop n. de Leményi*: 2 ciarșafuri, 1 tol, 4 p. pantofi, 2 p. ciorapi.

D-na *Amalia V. Pop*: 1 sac de paie, 3 cămeși, 4 p. pantaloni.

D-na *Emmy Pop*: 1 perină, 2 fețe de perină, 3 ștergare.

D-na *Maria Pop n. Cioplea*: 1 perină, 2 fețe de perină, 3 ștergare.

D-na *Valeria A. Popp*: 1 perină, 1 plapomă, 1 sac de paie, 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 4 ștergare, 5 cămăși, 6 cane de sticlă p. apă.

D-na *Dora Dr. Poruțiu*: 1 șapcă, 1 pardesiu, 2 metri flanel.

D-na *Elena Pușcariu*: 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 2 ștergare.

D-na *Iulia Ranta*: 2 perini, 1 sac de paie, 2 fețe de perină, 1 ciarșafuri, 2 ștergare, 2 batiste.

D-na *Laura Ranta*: 5 vase igienice.

D-na *Tullia Roșescu*: 1 ciarșaf, 2 ștergare, 1 cămașă.

D-na *Olivia Sida*: 1 perină, 1 tol, 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri.

D-na *Leitiția Simu*: 2 ciarșafuri, 5 ștergare, 1 coperitoare de pat.

D-na *N. Stetișu*: 2 perini, 1 sac de paie, 2 fețe de perină.

D-na *Agnes Socol*: 4 p. pantaloni.

D-soara *Marioara Sucișu*: 2 ștergare 2 salvete.

D-na *Elena Târziu*: 2 fețe de perină, 2 ciarșafuri, 2 ștergare.

D-na *Susana Truția*: 1 saltea, 12 batiste, 6 ștergare de praf.

D-na *Gabriela Vodă*: 1 ciarșaf, 2 ștergare, 2 cărpe.

Firma *Babos*: 1 lavoar, 2 vase igienice.

praf. *Henrich Gál*: 1 sticlă Cognoc, *Fuhrmann Károly*: 1 lit. de silvoriu. Doamnele *Nydray és Ferkó*: 40 bucăți de prăgituri. D. *Dr. Valentin Drăganu*: 100 cigarete, d-na *Eszterházy*: 3 l. de vin și cafea; d. prof. *Dr. Szadeczky Gyula*: pancove și cigarette. *Dr. B. Basiota*: 200 cigarete etc.

Pe lista d-soarei *Anna Pop* au contribuit următorii:

D. *Vasile de Leményi*: 10 vase igienice.

Firma *Babos*: 1 valoar, 2 vase igienice.

Anuța Muntean: 2 ștergare.

Elena Scortia: 2 ștergare.

Firma *Jeszszky Ferenc*: 12 cămeși, de noapte

Firma *Sárja Kristóf*: 10 metri de pânză.

Firma *Sipos Jenő*: 8 m. pânză (anghin).

Firma *Morvai Vilmos*: 3 p. pantaloni, 2 piepteni, 1 oglindită.

Primească marinimoșii donatori profunda noastră mulțumită.

Administrația „*Ambulanței Petran*”.

E. 2290.

Nr. 331—1914. prim.

Publicațiune.

Comuna Kistalmács (Tălmăcel) exarendea-ză pe calea licitațiunii publice verbale împreună cu oferte legale în scris *dreptul de vânat* pe 6 ani din 1 Ianuarie 1915 până la 31 Decembrie 1914.

Licitatiunea se va ținea la 11 Octomvrie 1914 la 3 ore după amiază.

Prețul strigării 1200 cor. Vadiu 10%. Condițiunile se pot vedea zilnic în cancelaria comunală.

Kistalmács, la 10 Septemvrie 1914.

Pi 2282—3. *Primăria comunală.*

Mulțumită publică.

Toți aceia, cari au cercat a ne mângăia în durerea noastră cauzată prin încetarea din viață a iubitei noastre mame, primească și pe aceasta cale mulțumitele noastre.

Făgăraș, 16 Septemvrie 1914.

Elena P. Popp,
Virgil P. Popp.

Po 2291—1

Sanator-Therapia.

Se primesc

tuberculosici

pentru cură de altoire.

Budapest, VII., Városliget, fasor 11.
Telefon József 14-51. :: (E 2221)

Noua berărie de Steinbruch
și-a început deja calea triumfală.

Depozit principal:

Kaufmann Lajos és Tsa
Arad, piața Boros Béni 21.

Adresa:

HAUPTSTÄDTISCHE BIERBRAUEREI A. G.
STEINBRUCH.

(Bo 2245)

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizică-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

în imediata apropiere de parcul împă-
rătesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

(I 2140)
„Cea mai frumoasă lumină”

o dă gazul acetylen, pentru care recomand aparatele mele de cea mai simplă construcție, fixate sau transportabile (sistem uscat). Celor cari au aparate Beaugid le dau pentru aceste în schimb aparatele mele de acetylen, transportabile și patentate, umplute cu 5 kgr. carbid, ceace corespunde la 8 flacări pentru luminatul în casă. — Aceste aparate nu sunt supuse nici unei comisuni ale autorităților. Aparatele mele cu carbid crămlat dau o lumină de 50% mai ieftină decât cele cu carbid Beaugid. **Acord garanția cea mai sigură,** deoarece nu pretind nici o plătire anticipativă. Am referențele cele mai bune și servesc bucuros cu preliminare de spese.

INCZE FERENCZ
ORAVICZABÁNYA. (Ungaria de sud).

Intreprindere de acetylen cu brevet. — Fabrică pentru aparate de acetylen cu brevet. — A fost distins la toate expozițiile.

SPRIJINIȚI MESERIAȘII ROMANI!

Justin Ardelean

legător de cărți

Arad, Weitzer-János-u. 13.

Atelier mai bine aranjat în Arad pentru compactarea Evangheliilor și a altor cărți bisericești, cărți de legi, matricule, albumuri, măpi, protocoale și totfelul de lucrări aparținătoare de bransa aceasta. (A 192)

SANATORUL ȘI HIDRO-TERAPIA ISTVÁN-UTI

TELEFON: 81-01.

Din nou zidit, cel mai modern aranjat institut particular de cură pentru suferinții de boale chirurgice, interne și de nervi. Cură hidrotropică și pentru bolnavi externi. Cură magnetică Arsonvalizare. Tottfelul de tratamente electroterapeutice. Băi de acid carbonic. Băi solare. Gimnastică suedeză. Röntgen.

Prim-medic-director:

Dr. VIKTOR DAPSY de DAPSY, operator.

Prospect.

Budapest, VII., István-út sarok Hungária-út 9. (E 2225)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de seaune de fier pentru clopote alul

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crapare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GAURITE**, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai împede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechi, astfel că un clopot patentat de 397 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de slăbătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Ceasornice, Bijuterii, Gramofoane, Plăci.

Chiar și pentru plățiri în rate.

Ceasornice „Strava”, dela 8 cor. în sus, învelitoare 66 fleri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articuli pentru sport și lampă electrică pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofoanele nouă se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 8 ani. **Atelier de reparare** pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur și argint zdrobit. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Szegedin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. **Numerose scrisori de recunoștință. Prețuri ilustrate gratis.** Permanent nouități de plăci românești.

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrássy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent e în general cunoscut, se pregătește în trei țărmi.
No I. prav de stropit pentru copii . . . à cor. —80
No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . à cor. 1—
No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—
»Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe față de pe cutie și pe capacul cutiei iscălitura »HÖFER«.

Săpun Höfer . . . . à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate farmaciile din țară și străinătate și dela:

Zentral-Versendungsdepot **HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III, Ungargasse 14. (E 1968-50)

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI ARAD, STR. ZRINYI NRUL 1/a.

Filială aprovisionată cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie, ca: *mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee*, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de *opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru băneli și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri*. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

Pictură pe sticlă și atelier mozaic

pentru biserici și alte feluri de clădiri.
Adjustare cu sticlă decorativă în stil ANTIC și
MODERN în cadru de ARAMĂ și PLUMB, cu
prețuri convenabile execută

RUHR és SPITZ

Budapest, VIII., Liliom-u. 28 sz.

Proiecte și prospecte gratis.
(Rg 1929—60).

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weltzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile.
Oferim on. public candelabre elegante cu prețuri moderate. Ținem la dispoziție prețurentul original al celor mai de seamă fabrici de candelabre. Executăm totfelul de transformări de candelabre, cea-ce aducem la cunoștință mai ales acelor ce-și schimbă locuința. Telefoane de casă, instalațiuni de sonerii electrice pentru camere, aranjamente și reparări; lampe electrice pentru busunar, ciucuri și prisme de sticlă; totfelul de articli și instrumente de luminație.

Cu deosebită stimă:

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

„TRANSYLVANIA”

SIBIU, strada
Cisnădiei 1—5.

„ : : : : (EDIFICIILE PROPRII.)

Asigurări împotriva focului, pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții (pentru învățători și preoți români gr-or. și gr-cat dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și alte nenorociri întâmplătoare

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5.635.328-12
Capitale asigurate pe viață achitate		5.755.858-27
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913	(foc	144.436,366—
	(viață	12.067,702—
Fonduri de întemeiere și de rezervă		2.696,458—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimite și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, stradă Cisnădiei nr. 5. la agentura principală în Arad, Brașov, Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legătură cu asigurații, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

(Ta 239—52)